

**ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА РАЗВИТИЕТО НА
АКАДЕМИЧНИЯ СЪСТАВ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**
Приет с ПМС № 202 от 10.09.2010 г., обн., ДВ, бр. 75 от 24.09.2010 г.

Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С правилника се уреждат процедурите по прием и обучение на докторанти, по придобиване на научните степени и по заемане на академичните длъжности във висшите училища и научните организации и се утвърждават единните държавни изисквания по смисъла на чл. 1, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ).

Чл. 2. (1) Оценяването на дисертационните трудове за придобиване на научни степени и на кандидатите за заемане на академичните длъжности "главен асистент", "доцент" и "професор" се извършва от научни журита, членовете на които се избират от Националната листа на журита по научни области, а при възможност - и по направление и специалности.

(2) Националната листа на журита се състои от всички хабилитирани лица - български граждани, а също така и от чуждестранни учени, предложени от висшите училища, научните организации, Министерството на образованието, младежта и науката (МОМН) и Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА), без провеждане на конкурс или избор.

(3) Националната листа на журита включва български граждани - хабилитирани лица от Регистъра по чл. 10, ал. 2, т. 3, буква "б" от Закона за висшето образование, хабилитирани лица от научните организации в Република България, чуждестранни учени, както и такива, които не заемат академични длъжности, но са запазили личните си права съгласно чл. 15, ал. 5 ЗРАСРБ.

(4) Националната листа на журита се поддържа от НАОА и се актуализира ежемесечно. Вписването в Националната листа на журита се извършва служебно и има уведомителен характер.

(5) Включването в научно жури на хабилитирано лице, което не е вписано в Националната листа на журита, автоматично го прави и член на Националната листа на журита. Вписването се извършва от ръководителя на първичното звено.

Чл. 3. (1) Националният център за информация и документация към министъра на образованието, младежта и науката (НЦИД) поддържа електронна база данни за защитените дисертационни трудове и списък на хабилитираните лица в Република България.

(2) Висшите училища и научните организации изпращат в Националния център за информация и документация по един екземпляр от защитените дисертационни трудове и авторефератите към тях на хартиен и електронен носител, информация за издадените дипломи за придобита научна степен "доктор" и "доктор на науките", както и за избраните на академични длъжности лица в срок до 14 дни след датата на издаването на дипломата, съответно датата на избора.

Глава втора

**ПРИДОБИВАНЕ НА НАУЧНИ СТЕПЕНИ "ДОКТОР" И "ДОКТОР НА
НАУКИТЕ"**

Раздел I

Прием и обучение на докторанти

Чл. 4. (1) За докторанти могат да кандидатстват лица с придобита образователно-квалификационна степен "магистър".

(2) Обучението за придобиване на образователната и научна степен "доктор" се

осъществява в редовна, в задочна, в самостоятелна или в дистанционна форма на обучение.

(3) Обучението в докторантура се извършва по акредитирани от НАОА докторски програми по научни специалности.

(4) Обучението в докторантура се извършва в първично звено на висше училище или научна организация, където има поне едно хабилитирано лице от съответната научна област.

(5) Националната агенция за оценяване и акредитация акредитира програми за обучение на докторанти в едно или няколко от професионалните направления в деветте области на висшето образование, определени в Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с Постановление № 125 на Министерския съвет от 2002 г. (обн., ДВ, бр. 64 от 2002 г.; Решение № 10827 на Върховния административен съд от 2003 г. - бр. 106 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 32 и 94 от 2005 г.).

Чл. 5. (1) Приемът в редовна или задочна докторантура се извършва с конкурс, който се провежда не по-рано от един месец след изтичането на срока за подаване на документи по чл. 3, ал. 2 ЗРАСРБ.

(2) Конкурсът се обявява в "Държавен вестник" и на интернет страниците на висшето училище или научната организация, на МОМН и на НАОА.

Чл. 6. (1) Допускането на кандидатите до участие в конкурса се извършва от комисия, включваща ръководителя на приемащото структурно звено, ръководителя на първичното звено и преподавател в докторската програма, назначена със заповед на ректора на висшето училище или на ръководителя на научната организация.

(2) Комисията по ал. 1 разглежда документите на кандидатите за съответствие с изискванията за допустимост на ЗРАСРБ, на този правилник и на съответния правилник на висшето училище или научната организация, като взема решение за допускане в 20-дневен срок след изтичането на срока за подаване на документи.

(3) Ръководителят на приемащото структурно звено уведомява писмено кандидатите за резултатите от допускането им до участие в конкурса, като за недопуснатите кандидати се посочват и мотивите за недопускането им.

(4) Допуснатите кандидати се уведомяват за датата на изпитите, като уведомлението съдържа и списък на въпросите за изпита по специалността. Уведомлението по ал. 3 се изпраща най-късно един месец преди датата на първия изпит.

Чл. 7. (1) Недопуснатите до участие в конкурса кандидати могат в 7-дневен срок от датата на уведомяването да направят възражение до ръководителя на приемащото структурно звено.

(2) Ръководителят на приемащото структурно звено възлага на нова комисия от трима души - хабилитирани лица, да се произнесе по възражението. Въз основа на доклада на комисията ръководителят взема окончателно решение в 10-дневен срок от получаване на възражението.

Чл. 8. Ръководителят на приемащото структурно звено изпраща в МОМН документите на допуснатите до участие в конкурса кандидати - граждани на държави, за които се изисква издаване на виза за дългосрочно пребиваване в Република България.

Чл. 9. (1) Конкурсът включва изпит по специалността и по чужд език, избран от кандидата. Кандидатите за докторанти по чужд език и чужда литература полагат изпит по чужд език, различен от изпита по специалността.

(2) Изпитите се провеждат по ред, предвиден в правилника на съответното висше училище или научна организация.

(3) Факултетният, съответно научният съвет на висшето училище или научната организация взема решение за зачисляване на успешно издържалите конкурса кандидати. В решението се посочва и научният ръководител на докторанта, който се избира по предложение на съвета на първичното звено. За научен ръководител се избира хабилиотирано лице или лице, притежаващо степента "доктор", с доказани научни постижения или практически опит.

Чл. 10. (1) Приемът в самостоятелна форма на обучение на докторанти, разработили в основната част дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор", се извършва без изпит през цялата академична година.

(2) Кандидатът подава в първичното звено проект на дисертационния труд, разработен в основната му част, както и библиография.

(3) Представената част от дисертационния труд се обсъжда от съвета на първичното звено в присъствието на кандидата. Ако съветът на първичното звено одобри работата на кандидата, ръководителят на първичното звено прави предложение до ръководителя на приемащото структурно звено за темата на дисертацията, научната област и индивидуалния учебен план за работа на докторанта.

(4) Въз основа на предложението по ал. 3 факултетният, съответно научният съвет в рамките на заседанието взема решение за зачисляване на докторанта, като утвърждава темата на дисертационния труд и индивидуалния учебен план на докторанта.

Чл. 11. Въз основа на решението на факултетния или научния съвет по чл. 9, ал. 3 и чл. 10, ал. 4 ректорът на висшето училище или ръководителят на научната организация издава заповед за зачисляване на докторанта. В заповедта се посочват: формата на докторантурата; първичното звено, в което се организира обучението; срокът на обучение; темата на дисертационния труд; научната област или научните области, а в случаите по чл. 9, ал. 3 - и научният ръководител.

Чл. 12. Лица, завършили чуждестранни висши училища, могат да кандидатстват за докторанти, след като придобитото висше образование им бъде признато по реда на Наредбата за държавните изисквания за признаване на придобито висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища, приета с Постановление № 168 на Министерския съвет от 2000 г. (обн., ДВ, бр. 69 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 25 и 79 от 2009 г. и бр. 59 от 2010 г.), при условията и по реда, предвидени в този правилник и в съответния правилник на висшето училище или научната организация.

Чл. 13. (1) Лица, които не са български граждани и не са граждани на други държави - членки на Европейския съюз и на Европейското икономическо пространство, могат да кандидатстват и да се обучават в докторантура:

1. в изпълнение на междуправителствените спогодби за образователен, културен и научен обмен;

2. съгласно актове на Министерския съвет.

(2) Лицата по ал. 1 се приемат при условия и по ред, предвидени в съответните правилници на висшите училища и на научните организации.

(3) Лицата по ал. 1 могат да кандидатстват за докторанти и при условията и по реда за приемане на българските граждани, ако:

1. имат статут на постоянно пребиваващи на територията на Република България;

2. имат статут на бежанци;

3. са от българска народност.

Чл. 14. (1) Обучението на докторантите включва следните дейности:

1. научноизследователска (художественотворческа) дейност;

2. посещение и участие в работата на курсове (семинари, тюториали от докторско ниво);

3. преподавателска и/или експертна дейност, участие в научни форуми (национални и/или международни);

4. изпити за докторски минимум;

5. защита на докторска дисертация.

(2) Разпределението по видове дейности за срока на обучението се извършва на базата на стандарт, утвърден от висшето училище или научната организация, при спазване на задължителни изисквания, утвърдени в съответните правилници на висшето училище или научната организация.

Чл. 15. (1) Обучението на докторантите се осъществява по индивидуален учебен план.

(2) Учебният план се изготвя от докторантите и научните им ръководители и се обсъжда и утвърждава от факултетния, съответно научния съвет.

(3) Индивидуалният учебен план определя насочеността на докторантурата и се състои от общ учебен план за целия период на обучение и работен план по години. Индивидуалният учебен план съдържа:

1. темата на дисертационния труд;

2. разпределението на всички дейности по години;

3. изпитите и сроковете за полагането им;

4. посещението на определен цикъл лекции и упражнения, участието в курсове, семинари, конференции и други публични научни изяви;

5. етапите и сроковете за подготовка на дисертационния труд.

(4) Промяна на темата на дисертационния труд и на научния ръководител се допуска по изключение, но не по-късно от 3 месеца преди датата на защитата. Промяната се извършва със заповед на ректора на висшето училище или на ръководителя на научната организация въз основа на решение на факултетния, съответно научния съвет по предложение на съвета на първичното звено.

Чл. 16. Докторантите полагат изпитите по индивидуалния учебен план пред назначени от ръководителя на приемащото структурно звено комисии в състав от най-малко 3 хабилитирани лица и с участието на научния ръководител на докторанта.

Чл. 17. (1) Докторантите се атестират от факултетния, съответно научния съвет в края на всяка академична година.

(2) Докторантите представят пред съвета на първичното звено отчет за извършваните дейности, който съдържа научна част (докладване на получените резултати) и отчет за изпълнението на индивидуалния план.

(3) Научният ръководител дава писмено мнение за работата на докторантите пред съвета на първичното звено.

(4) Научният ръководител предлага съвместно с докторантите конкретизация на индивидуалния учебен план на докторанта през следващата година.

(5) Съветът на първичното звено приема:

1. становище за изпълнението на индивидуалния учебен план и оценка на дейността на докторанта;

2. предложение за атестация на докторантите;

3. предложение за конкретизация на индивидуалния учебен план за следващата година;

4. препоръки за по-нататъшното развитие на докторантурата, като при необходимост препоръчва конкретизация на темата или смяна на научния ръководител.

(6) Предложението по ал. 5, т. 2 и 3 се утвърждава от факултетния, съответно научния съвет.

Чл. 18. (1) Освен отчитането по реда на чл. 17 редовните докторанти отчитат своята работа и в края на всяко тримесечие, като представят пред ръководителя на

приемащото структурно звено доклад за изпълнението на индивидуалния им учебен план, към който се прилагат:

1. отчет за работата, извършена по дисертационния труд или докторския минимум, заверен от научния ръководител и потвърден с доказателствен материал;

2. отчет за преподавателската работа, заверен от ръководителя на приемащото структурно звено.

(2) Въз основа на отчетите по ал. 1 ръководителят на приемащото структурно звено представя доклад до ректора на висшето училище или до ръководителя на научната организация за изпълнението на задължителните изисквания по чл. 14, ал. 2 от редовните докторанти.

Чл. 19. В правилниците на висшите училища и научните организации може да се определят допълнителни условия и ред за приема и обучението на докторанти в тях.

Чл. 20. Докторантите имат право да прекъсват обучението си и да го продължават при условия и по ред, определени с правилниците на висшите училища и научните организации.

Чл. 21. (1) Министерството на образованието, младежта и науката ежегодно обявява и провежда конкурси за изпращане на докторанти - български граждани, за обучение в докторантура в чужбина при условия, посочени в междуправителствените спогодби за образователен, културен и научен обмен, и при определени от него допълнителни изисквания.

(2) За обучение по ал. 1 могат да кандидатстват лица, зачислени в редовна докторантура в български висши училища или научни организации.

(3) Министерството на образованието, младежта и науката уведомява съответното висше училище или научна организация за докторантите, които продължават обучението си по реда на ал. 1.

Чл. 22. (1) Висшето училище или научната организация предоставя материалната база и поема разходите по зачисляване, обучение и защита на дисертационните трудове на докторантите в редовна и задочна форма на обучение, субсидирано от държавата, в съответствие с диференцираните нормативи за обучение на докторанти, определени от Министерския съвет.

(2) Организации, които са заинтересувани от резултатите на съответния дисертационен труд, могат да предоставят на докторантите материална база и средства, необходими за подпомагане на разработването му.

Чл. 23. (1) Средствата за финансовото и материалното осигуряване на разработваните дисертационни трудове се утвърждават ежегодно от ректора на висшето училище, съответно от ръководителя на научната организация, по видове разходи - разходи за издръжка на обучението и социално-битови разходи.

(2) Финансирането на експерименталната работа за всеки дисертационен труд се извършва по отделни годишни план-сметки, утвърдени от ректора на висшето училище, съответно от ръководителя на научната организация.

Раздел II

Единни държавни изисквания за придобиване на научната степен "доктор"

Чл. 24. Научната степен "доктор" се присъжда на лица, които притежават образователно-квалификационната степен "магистър", след обучение в докторантура и успешна защита на дисертационен труд при условията и по реда на ЗРАСРБ, на този правилник и на съответния правилник на висшето училище или на научната организация.

Чл. 25. За да се яви на защита на дисертационен труд за присъждане на научна степен "доктор", докторантът трябва да е изпълнил следните изисквания:

1. да е отчислен с право на защита;

2. да е подготвил дисертационен труд, който отразява резултатите от неговите изследвания.

Чл. 26. (1) Докторантът придобива право на защита на дисертационния труд след изпълнение на дейностите по обучението и успешно полагане на изпитите, определени в индивидуалния учебен план.

(2) Право на защита се придобива с решение на факултетния, съответно научния съвет по предложение на съвета на първичното звено.

(3) Докторантите, придобили право на защита, се отчисляват със заповед на ректора на висшето училище или на ръководителя на научната организация.

Чл. 27. Дисертационният труд трябва да бъде представен във вид и обем, съответстващи на специфичните изисквания на първичното звено. Дисертационният труд трябва да съдържа: заглавна страница; съдържание, увод; изложение; заключение - резюме на получените резултати с декларация за оригиналност; библиография.

Чл. 28. (1) Докторантът представя дисертацията си на научния ръководител, който преценява готовността за защита. При положителна оценка на готовността на докторанта за защита на дисертационния труд научният ръководител предлага на съвета на първичното звено откриване на процедура за предварително обсъждане.

(2) Процедурата за предварително обсъждане се провежда пред съвета на първичното звено.

Чл. 29. (1) При провеждане на процедурата по ал. 1 се обсъжда дисертацията, представена от докторанта, и се взема решение от съвета на първичното звено за готовността за защита пред научно жури.

(2) При положително решение за готовността за защита съветът на първичното звено обсъжда и прави предложение за състава на научното жури. Научният ръководител и докторантът задължително участват в обсъждането на състава на научното жури и могат да дават свои предложения за членове.

(3) Ръководителят на първичното звено представя доклад до ръководителя на приемащото структурно звено за взетите решения по ал. 1 и 2.

Чл. 30. (1) След положително решение за готовността за защита на съвета на първичното звено кандидатът подава документи за защита на дисертацията по ред, определен в съответния правилник на висшето училище или на научната организация.

(2) Въз основа на предложението на първичното звено факултетният, съответно научният съвет в срок не по-късно от един месец след предложението на първичното звено определя научното жури и прави предложение до ректора на висшето училище или до ръководителя на научната организация за утвърждаване на състава му, както и за дата на защитата.

(3) Научното жури се утвърждава със заповед на ректора на висшето училище или на ръководителя на научната организация, с която се определя и датата на защитата.

Чл. 31. (1) Научното жури е в състав пет хабилитирани лица в съответната научна област или научни области по темата на дисертацията. Най-малко един от членовете на журито е професор. Двама от членовете са вътрешни, а трима - външни за висшето училище или научната организация. Научният ръководител е член на журито, ако е хабилитирано лице.

(2) За председател на научното жури се определя вътрешен член - лице, заемащо академична длъжност от състава на висшето училище или научната организация, провеждаща защитата.

Чл. 32. (1) Членовете на журито изготвят две рецензии и три становища. Една от рецензиите задължително се изготвя от външен за съответното висше училище или научна организация член на журито. Рецензиите и становищата завършват с положителна или отрицателна оценка и се предават в първичното звено до 3 месеца от

избора на научното жури.

(2) Рецензиите, становищата и авторефератът на дисертацията се публикуват на интернет страницата на висшето училище или на научната организация на български и на английски език. Материалите се изпращат в МОМН и в НАОА.

Чл. 33. (1) Научното жури провежда открито заседание за защитата на дисертационния труд в едномесечен срок след публикуването на автореферата, рецензиите и становищата.

(2) На откритото заседание по ал. 1:

1. председателят на научното жури представя докторанта;
2. докторантът прави кратко изложение на основните резултати от дисертационния труд;
3. председателят на научното жури представя рецензиите и становищата на научното жури;
4. членовете на журито и всеки от присъстващите на публичната защита могат да задават въпроси и да правят изказвания;
5. всеки член на научното жури публично обявява своята оценка - положителна или отрицателна;
6. председателят на научното жури обявява резултата от защитата.

(3) За успешно защитен се счита дисертационният труд, получил на защитата три или повече положителни оценки.

(4) Неуспешно защитената дисертация се връща за преработване, ако кандидатът желае това. До една година след датата на връщането се обявява нова процедура за защита. Втората процедура за защита е окончателна.

Чл. 34. (1) Научната степен "доктор" се придобива от деня, в който дисертационният труд е защитен успешно.

(2) Научната степен "доктор" се удостоверява с диплома, която се издава на български език, а при заявено искане от лицето се издава и приложение на английски език.

(3) Дипломата се изпраща в МОМН за регистриране в тридневен срок след издаването ѝ.

(4) Висшето училище или научната организация изпраща в НЦИД в електронен и печатен вариант информация за защитените докторски дисертации заедно с копие от тях и авторефератите на дисертациите.

Раздел III

Единни държавни изисквания за придобиване на научната степен "доктор на науките"

Чл. 35. Научната степен "доктор на науките" се присъжда на лица, които притежават образователно-квалификационната степен "магистър" или образователната и научна степен "доктор", след успешна защита на дисертационен труд при условията и по реда на ЗРАСРБ, на този правилник и на съответния правилник на висшето училище или на научната организация.

Чл. 36. Научната степен "доктор на науките" не е условие за кариерното израстване на академичния състав в Република България.

Чл. 37. Кандидатът представя в съответното първично звено дисертационен труд, който съдържа публикувана оригинална теория, теоретично или емпирично обобщение, решение на голям научен или приложен проблем на равнището на съвременната наука. Дисертационният труд не може да повтаря части от предишна докторска дисертация.

Чл. 38. Кандидатът предлага дисертационния труд по чл. 37 в първичното звено за обсъждане, което се извършва в негово присъствие. Ако съветът на първичното звено одобри работата на кандидата, ръководителят на първичното звено предлага на

факултетния или научния съвет да зачисли кандидата и да открие процедура за предварително обсъждане.

Чл. 39. (1) Процедурата за предварително обсъждане се провежда пред съвета на първичното звено.

(2) При провеждане на процедурата за предварително обсъждане кандидатът представя дисертацията си и автореферат за обсъждане.

(3) Съветът на първичното звено взема решение за готовността за защита на дисертацията пред научно жури.

(4) След положително решение на съвета на първичното звено кандидатът подава документи за защита на дисертацията по ред, определен в съответния правилник на висшето училище или научната организация.

Чл. 40. (1) Защитата на дисертационния труд се провежда пред научно жури в състав седем хабилитирани лица. Най-малко трима от членовете са професори. Трима от членовете са вътрешни, а четирима - външни за висшето училище или научната организация.

(2) Определянето и утвърждаването на членовете на научното жури, както и определянето на дата за защитата се извършват по реда на чл. 30.

Чл. 41. (1) Трима от членовете на научното жури, двама от които са професори, изготвят рецензии. Поне една от рецензиите е на външно за висшето училище или научната организация лице. Останалите членове на научното жури изготвят становища.

(2) Рецензиите и становищата завършват с положителна или отрицателна оценка и се предават в първичното звено до 3 месеца след избора на научното жури.

(3) Рецензиите, становищата и авторефератът на дисертацията се публикуват на интернет страницата на висшето училище или на научната организация на български и на английски език. Материалите се изпращат в MOMH и в HAOA.

Чл. 42. (1) За защита се прилагат съответно разпоредбите на чл. 33, ал. 1 и 2.

(2) За успешно защитен се счита дисертационният труд, получил най-малко четири положителни оценки.

(3) Неуспешно защитена дисертация се връща за преработване, ако кандидатът желае това. До една година след датата на връщането се обявява нова процедура за защита. Втората процедура за защита е окончателна.

Чл. 43. (1) Научната степен "доктор на науките" се придобива от деня, в който дисертационният труд е защитен успешно.

(2) Научната степен "доктор на науките" се удостоверява с диплома, която се издава при условията и по реда на чл. 34, ал. 2 и се изпраща за регистриране в MOMH в 3-дневен срок след издаването ѝ.

Глава трета

ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНИ ДЛЪЖНОСТИ

Раздел I

Единни държавни изисквания за заемане на академичната длъжност "асистент"

Чл. 44. (1) На длъжност "асистент" може да бъде назначен докторант, отчислен с право на защита, но незавършил процедурата по защита на дисертационния си труд. Назначаването се извършва от ректора на висшето училище или от ръководителя на научната организация по предложение на ръководителя на първичното звено съгласувано с ръководителя на приемащото структурно звено на трудов договор за срок не по-дълъг от две години.

(2) На длъжност "асистент" може да бъде назначено и лице, което не е докторант. Назначаването се извършва от ректора на висшето училище или от ръководителя на научната организация по предложение на ръководителя на първичното звено съгласувано с ръководителя на приемащото структурно звено на трудов договор за срок

не по-дълъг от четири години.

(3) Ако лицето, заемащо длъжността "асистент", не придобие научна степен "доктор" в срока съответно по ал. 1, изречение второ или ал. 2, изречение второ, нов срочен трудов договор с това лице не се сключва.

(4) След придобиване на образователна и научна степен "доктор" асистентът може да участва в обявен от висшето училище или научната организация конкурс за заемане на академичната длъжност "главен асистент" по реда на ЗРАСРБ, на този правилник и на съответния правилник на висшето училище или научната организация.

Раздел II

Единни държавни изисквания за заемане на академичната длъжност "главен асистент"

Чл. 45. (1) Академичната длъжност "главен асистент" се заема от лица с придобитата научна степен "доктор" в съответната научна област или научни области.

(2) В медицинските университети или факултети и в университетските болници, във висшите училища или факултети по изкуства и спорт, във военните висши училища, както и във висшите училища на Министерството на вътрешните работи длъжността "главен асистент" може да се заема от лица без придобитата научна степен "доктор", когато това е предвидено в правилника на съответното висше училище.

(3) Академичната длъжност "главен асистент" се заема въз основа на конкурс и избор.

Чл. 46. (1) Кандидатите за заемане на академичната длъжност "главен асистент" се оценяват по съвкупност от следните критерии и показатели:

1. учебна работа:

а) аудиторни и извънаудиторни занятия - използване на електронно обучение;

б) работа със студенти и докторанти - съвместна работа със студенти в изследователски и творчески проекти;

2. изследователска и/или творческа работа:

а) изследователска работа - участие в изследователски проекти, завършили с научни разработки;

б) творческа работа - създаване на произведения на изкуството с национално признание; членство в творческа организация;

в) научни публикации - печатни, както и електронни научни публикации, включително в научния електронен архив на съответното висше училище или научна организация;

г) творчески изяви - поне една творческа изява на международно признат форум;

д) работа по учебна програма или курс.

(2) При научните специалности в областта на изкуствата вместо изследователската работа може да се оценява художественотворческата работа.

(3) В правилниците на висшите училища и научните организации може да се предвидят и допълнителни критерии и показатели освен тези по ал. 1.

Чл. 47. (1) Конкурсът се обявява в "Държавен вестник" и на интернет страницата на висшето училище или научната организация, на МОМН и на НАОА.

(2) Кандидатите за участие в конкурса подават документи в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, по този правилник и по изискванията на висшето училище или научната организация.

(3) Срокът за подаване на документи за участие в конкурса е не по-кратък от два месеца от обявяването му в "Държавен вестник".

Чл. 48. (1) Кандидатите се допускат до участие в конкурса от комисия, в която се включват ръководителят на приемащото структурно звено, за чиито нужди е конкурсът, и ръководителят на първичното звено, което е направило предложението за конкурса.

Председателят и останалите членове на комисията, както и техният общ брой се определят със заповедта на ректора на висшето училище или на ръководителя на научната организация за назначаване на комисията.

(2) За допускането на кандидатите до участие в конкурса комисията съставя протокол, който се подписва от всички членове. Председателят на комисията писмено уведомява кандидатите за допускането им до участие в конкурса, като за недопуснатите кандидати се посочват и мотивите за недопускането им.

(3) Допуснатите кандидати се уведомяват писмено за датата, часа и мястото на провеждане на конкурсния изпит в срок 14 дни след избирането на научното жури, като им се предоставя и въпросникът за провеждане на конкурсния изпит.

(4) Конкурсният изпит се провежда не по-късно от един месец от изпращането на съобщението по ал. 3.

Чл. 49. (1) Конкурсът се провежда от научно жури в състав пет хабилитирани лица. Трима от членовете на журито са вътрешни, а двама - външни за висшето училище или научната организация. За председател на журито се определя вътрешен за висшето училище или научната организация член на журито.

(2) Съставът на научното жури се определя не по-късно от два месеца от обявяването на конкурса в "Държавен вестник".

(3) Научното жури се утвърждава със заповед на ректора на висшето училище или на ръководителя на научната организация по предложение на факултетния, съответно научния съвет.

Чл. 50. (1) Всеки член на журито оценява с положителна или отрицателна оценка кандидатите поотделно.

(2) Не по-късно от 7 дни след провеждането на конкурсния изпит председателят на научното жури представя обобщен доклад заключение за резултатите от конкурса до факултетния, съответно научния съвет с предложение за избор, който се подписва от всички членове на журито.

(3) При повече от един кандидат, издържал конкурса, научното жури прави мотивирано предложение за избор в доклада си до факултетния или научния съвет.

Чл. 51. (1) Изборът на "главен асистент" се провежда от факултетния, съответно научния съвет не по-късно от 14 дни след получаване на предложението.

(2) Изборът се провежда при условия и по ред, определени с правилника на висшето училище или научната организация.

(3) В срок до 14 дни след провеждането на избора всеки от кандидатите, явили се на конкурсния изпит, се уведомява писмено за резултата от конкурса и избора.

Чл. 52. Трудовото правоотношение между висшето училище, съответно научната организация и лицето, спечелило конкурса, възниква от деня на утвърждаване на избора от ректора, съответно ръководителя на научната организация. В едномесечен срок от утвърждаването на избора ректорът, съответно ръководителят на научната организация сключва трудовия договор.

Раздел III

Единни държавни изисквания за заемане на академичната длъжност "доцент"

Чл. 53. Кандидатите за заемане на академичната длъжност "доцент" трябва да отговарят на следните изисквания:

1. да са придобили научна степен "доктор";
2. да са заемали академична длъжност "асистент", "главен асистент" или да са били преподаватели, включително хонорувани, в същото или в друго висше училище или научна организация не по-малко от две години;
3. да са представили публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания или съответни на тях доказателства за

художественотворчески постижения в областта на изкуствата, които да не повтарят представените за научна степен "доктор".

Чл. 54. (1) Кандидатите за заемане на академичната длъжност "доцент" се оценяват по съвкупност от следните критерии и показатели:

1. учебна работа:

а) аудиторни и извънаудиторни занятия - разработване на лекционни курсове; нововъведения в методите на преподаване, осигуряване на занимания в практическа среда извън висшето училище или научната организация;

б) публикации на учебни материали - издаден учебник или публикуван електронен учебник;

в) работа със студенти и докторанти - съвместна работа със студенти в изследователски и творчески проекти; тюторство на студенти;

2. изследователска и/или творческа работа:

а) изследователска работа - участие в поне два изследователски проекта, завършили с изобретения, рационализации и др.; научни и научно-приложни разработки; участия със самостоятелни доклади на два международни и два национални научни форума; приложени резултати от научни изследвания в практиката; членство в авторитетна творческа и/или професионална организация в съответната научна област;

б) творческа работа - участие в поне два проекта, завършили с творби; участия със самостоятелни доклади на два международни или национални научни форума; създаване на произведения на изкуството с международно признание; членство в творческа организация;

в) научни публикации (печатни и електронни) - публикации в международни издания;

г) творчески изяви - поне две творчески изяви на международно признат форум;

д) работа по учебна програма или курс.

(2) При научните специалности в областта на изкуствата вместо изследователската работа може да се оценява художественотворческата работа.

(3) Във вътрешните правилници на висшите училища и научните организации могат да бъдат предвидени и допълнителни показатели и критерии освен тези по ал. 1.

Чл. 55. (1) Заемането на академичната длъжност "доцент" се осъществява въз основа на конкурс и избор.

(2) Конкурсът се открива, ако може да се осигурят нормите за преподавателска или изследователска натовареност, предвидени в съответния правилник на висшето училище или научната организация.

(3) Преподавателската натовареност във висшето училище включва аудиторна и извънаудиторна заетост и научноизследователска дейност. Разпределението и съотношението помежду им се определят в съответните правилници на висшето училище.

Чл. 56. За обявяването на конкурса, подаването на документи и допускането до участие в конкурса се прилагат съответно разпоредбите на чл. 47 и 48.

Чл. 57. (1) Конкурсът се провежда от научно жури в състав седем хабилютирани лица, поне трима от които са професори. Четирима от членовете на журито са вътрешни, а трима - външни за висшето училище или научната организация. От състава на журито се определя и председател, който е вътрешен за висшето училище или научната организация, обявила конкурса.

(2) Съставът на научното жури се утвърждава със заповед на ректора на висшето училище или на ръководителя на научната организация по предложение на факултетния, съответно научния съвет.

(3) За изготвяне на рецензии научното жури в 14-дневен срок след изтичане на срока за подаване на документите определя от състава си двама рецензенти, поне единият от които е професор. Останалите членове на научното жури изготвят становища. Рецензиите и становищата завършват с положително или отрицателно заключение за избор на кандидата.

(4) Членовете на научното жури представят в първичното звено рецензиите и становищата си в срок до два месеца от утвърждаването им в състава на научното жури.

Чл. 58. (1) Провеждането на конкурса и избора се извършва по реда, предвиден в чл. 27 ЗРАСРБ и в правилника на висшето училище или научната организация.

(2) В срок до 14 дни след провеждането на избора всеки от кандидатите, допуснати до участие в конкурса, се уведомява писмено за резултата.

(3) Избраният доцент изнася публична академична лекция пред академичната общност в съответното висше училище или научна организация.

Чл. 59. Трудовото правоотношение между висшето училище, съответно научната организация, и лицето, спечелило конкурса, възникват от деня на утвърждаване на избора от ректора, съответно ръководителя на научната организация. В едномесечен срок от утвърждаването на избора се сключва трудовият договор.

Раздел IV

Единни държавни изисквания за заемане на академична длъжност "професор"

Чл. 60. (1) Кандидатите за заемане на академичната длъжност "професор" трябва да отговарят на следните изисквания:

1. да са придобили научна степен "доктор";

2. да са заемали академичната длъжност "доцент" в същото или в друго висше училище или научна организация не по-малко от две академични години или да са били преподаватели, включително хонорувани, в същото или в друго висше училище или научна организация не по-малко от пет години;

3. да са представили публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания или съответни на тях доказателства за художественотворчески постижения в областта на изкуствата, които да не повтарят представените за научната степен "доктор" и академичната длъжност "доцент";

4. да са представили оригинални научноизследователски трудове, публикации, изобретения, ръководство на докторанти и други научни и научно-приложни разработки или творчески постижения, които се оценяват по съвкупност.

(2) Ако кандидатите не са заемали академичната длъжност "доцент", те трябва да представят още един публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания или съответни на тях доказателства за художественотворчески постижения в областта на изкуствата, които да не повтарят представените за научна степен "доктор".

(3) В правилника на съответното висше училище или научна организация могат да се предвидят и други изисквания.

Чл. 61. (1) Кандидатите за заемане на академичната длъжност "професор" се оценяват по съвкупност от следните критерии и показатели:

1. учебна работа:

а) аудиторни и извънаудиторни занятия - споделяне на опита в преподаването и курсовете и супервизия и консултиране на колеги; осигуряване на занимания в практическа среда извън съответното висше училище или научна организация; разработване на лекционни курсове; преподаване по специалността на чужд език;

б) работа със студенти и докторанти - работа с докторанти, назначени на преподавателски позиции в съответното висше училище или научна организация;

тьюторство на студенти;

2. изследователска и/или творческа работа:

а) изследователска работа - ръководство на поне пет изследователски проекта, завършили с научни разработки; приложени в практиката резултати от научни изследвания; създаване на научна група от преподаватели; членство в авторитетна творческа и/или професионална организация в съответната научна област; ежегодни участия с доклади в международни и национални научни форуми; авторитетни отзиви; създаване на ново направление в науката; създадена научна школа; изнасяне на лекции в чужди университети;

б) творческа работа - членство в творческа организация; ежегодни участия с доклади в международни и национални научни форуми; създаване на произведения на изкуството с международно признание; създадена творческа школа; изнасяне на лекции в чужди университети;

в) научни публикации (печатни и електронни) - поне две публикации в международни издания; поне три научни публикации (печатни или електронни) годишно;

г) творчески изяви - поне четири творчески изяви на международно признати форуми.

(2) При научните специалности в областта на изкуствата изследователската работа може да се замести с художественотворческа работа.

(3) В правилниците на висшите училища и научните организации може да се предвидят и допълнителни показатели и изисквания освен тези по ал. 1.

Чл. 62. (1) Заемането на академичната длъжност "професор" се осъществява въз основа на конкурс и избор, проведени при условията и по реда на глава трета, раздел IV от ЗРАСРБ.

(2) За условията и реда за обявяване и провеждане на конкурса и избора се прилагат съответно разпоредбите на раздел III.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на правилника:

1. "Първично звено" е катедра във факултет на висше училище или съответна на нея структура в научна организация.

2. "Приемашо структурно звено" е факултет във висше училище или съответстващото му структурно звено в научна организация, в което се приемат и обучават докторанти или се провежда конкурс за придобиване на научна степен или за заемане на академична длъжност.

§ 2. Професионалните направления и научните области по смисъла на правилника се определят съответно на областите на висшето образование и професионалните направления, определени с Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с Постановление № 125 на Министерския съвет от 2002 г.

§ 3. Съотношението на заемащите академичните длъжности "асистент", "главен асистент", "доцент" и "професор" във всяко висше училище или научна организация се урежда в съответния правилник на висшето училище или научна организация.

§ 4. Разпоредбите на правилника се прилагат от висшите военни училища, доколкото не противоречат на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и на актовете за тяхното създаване.

§ 5. Материалите по чл. 32, ал. 2 и чл. 41, ал. 3, които съдържат класифицирана информация, не се публикуват на интернет страницата на висшето училище или на научната организация и в тези случаи заседанията на научните журита по чл. 33, ал. 1

са закрити.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 6. Правилникът се приема на основание § 9, ал. 2 от Закона за развитието на академичния състав в Република България.

§ 7. (1) При първоначалното съставяне на Националната листа на журита по научни области се използват данните от електронната база данни за лицата с научни степени и научни звания, водена от НЦИД.

(2) Националната агенция за оценяване и акредитация извършва актуализация на електронната база данни по ал. 1. В Националната листа на журита по научни области се вписват и всички лица, които към датата на влизане в сила на този правилник са придобили научна степен, но не са били включени в електронната база данни по ал. 1.